

ΤΕΛΕΤΗ ΛΗΞΗΣ

4^ο Διεθνούς Φεστιβάλ « Η Αντανάκλαση της Αναπηρίας στην Τέχνη»

Σιδέρη Ελένη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών & Ανατολικών Σπουδών, Μέλος της Επιτροπής Ισότητας των Φύλων, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Μενίκη Βίλμα, Καθηγήτρια Β΄θμιας εκπαίδευσης, ΜΑ στην Ειδική Αγωγή, Επιμορφώτρια στη Σχολική Διαμεσολάβηση, Φεμινίστρια Ακτιβίστρια και Ερευνήτρια, Μέλος της WIFTgr (Γυναίκες στον κινηματογράφο και στην τηλεόραση)

Αθανασιάδου Φανή, Ποιήτρια, Αρθρογράφος, Μέλος της Εταιρίας Λογοτεχνών Θεσσαλονίκης και ιδρυτικό μέλος της λογοτεχνικής ομάδας «Ιδεοκύματα»

Λιόλιου Ιωάννα, Φοιτήτρια Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων, με ευαισθητοποίηση σε περιβαλλοντικά ζητήματα. Συνιδρύτρια της Φοιτητικής ομάδας AUThors, προσανατολισμένη στο φύλο και τη σεξουαλικότητα.

Λευκοθέα Καρτασίδου : Μπορούμε να κάνουμε για spotlight τις ομιλήτριες, παρακαλώ; Δώστε μου λίγο χρόνο. Την κυρία Νανά προσπαθώ να βρω, τι βλέπετε μήπως; Κάποια από τα κορίτσια να με βοηθήσει λίγο. Συγγνώμη κυρία Σιδέρη, δύο λεπτά. Τη βρήκα. Ευχαριστώ. [Δώστε μου λίγο]. Τώρα έχει γίνει. Έχω ενεργοποιήσει και τη διερμηνεία Ελληνική - Αγγλική γλώσσα, οπότε κυρία Σιδέρη, ο λόγος σε εσάς.[Ανοίξτε]. Έχω ενεργοποιήσει τα μικρόφωνα, ευχαριστώ.

Ελένη Σιδέρη : Ωραία, καλησπέρα σας. Θέλω να σας καλωσορίσω στο πάνελ που θα ακολουθήσει αυτή την πολύ ενδιαφέρουσα προβολή. Είμαι η Ελένη Σιδέρη, είμαι Επίκουρη Καθηγήτρια στο Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, μέλος του εργαστηρίου πολιτισμού συνόρων και κοινωνικού φύλου, και κυρίως, η παρουσία μου εδώ είναι ως μέλος της επιτροπής ισότητας φύλων του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Λίγα λόγια για την επιτροπή ισότητας φύλων του ΠΑΜΑΚ. Ορίστηκε το 2020. Λειτουργεί ως συμβουλευτικό όργανο της συγκλήτου για την προώθηση θεμάτων για την ισότητα των φύλων στη διδασκαλία, στην έρευνα αλλά και στη διοίκηση του πανεπιστημίου. Αν και έχουμε μια πολύ σύντομη παρουσία στο πανεπιστήμιο, έχουμε ένα πλούσιο έργο θεωρώ, στην οργάνωση εκδηλώσεων για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σε θέματα φύλων, συμμετοχή στο πανελλήνιο δίκτυο των επιτροπών ισότητας φύλων, στη σύνταξη, και αυτό είναι, το θεωρούμε πολύ σημαντικό του κώδικα για τη σεξιστική γλώσσα στο Πανεπιστήμιο. Θα ακολουθήσει η

σύνταξη του κώδικα για τη διαχείριση θεμάτων σεξουαλικής παρενόχλησης στο Πανεπιστήμιο, και το πιο ίσως σημαντικό έργο μας, την ίδρυση μια ομάδας εθελοντών για θέματα φύλου μέσα στο πανεπιστήμιο, την οποία μπορείτε να βρείτε και στο facebook. Το πάνελ αυτό, λοιπόν, σήμερα είναι μέρος του αφιερώματος που κάνει το φεστιβάλ στο δικαίωμα : γυναίκα. Νομίζω ότι δεν θα μπορούσε να είναι πιο επίκαιρο. Σήμερα είχαμε την 16η γυναικοκτονία. Ο όρος έχει προκαλέσει εδώ και καιρό μια δημόσια συζήτηση για την ορθότητα του. Αλλά η συζήτηση αυτή ίσως δεν έχει περάσει στην ουσία της χρήσης του. Γιατί προκαλεί ένας όρος μια τέτοια ταραχή; Είναι ένας όρος που αναδεικνύει, κάνει ορατή τη βία, ένα φαινόμενο που δεν αφορά την ατομική βία, ούτε τα ψυχολογικά προβλήματα μεμονωμένων δραστών απέναντι σε γυναίκες, ούτε τα πάθη τους. Αλλά ένα είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο, που συνδέεται ιστορικά με μια διαμορφωμένη πατριαρχία που λαμβάνει χώρα στην Ελλάδα μέσα από οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές δομές. Αυτή η συζήτηση λοιπόν για τον όρο των γυναικοκτονιών συνδέεται, νομίζω, και θα φανεί και στη συζήτησή μας, με αφορμή το ντοκιμαντέρ που είδαμε, με τα δικαιώματα των γυναικών στην εργασία, φαινόμενα σεξουαλικής βίας, σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης αλλά κυρίως με το δικαίωμα των γυναικών στην κοινωνική έκφραση ως αυτεξούσια και όπως είπε κάποια αφηγήτρια στο ντοκιμαντέρ, ως αυτόνομα υποκειμένα. Είτε ως κόρες, σύζυγοι, μητέρες ή ερωτικές σύντροφοι και συντρόφισσες. Νομίζω λοιπόν, ότι θα περάσουμε στην παρουσίαση των ομιλητριών αυτού του πάνελ. Θέλω να ευχαριστήσω πρώτα για την παρουσία της, τη δημιουργό αυτού του ντοκιμαντέρ, την κυρία Νίκη, η οποία είναι καθηγήτρια στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ακτιβίστρια όπως την είδαμε, στο γυναικείο κίνημα από 18 χρονών, όπως μας είπε. Με πληθώρα δημοσιεύσεων, συμμετοχών σε ερευνητικά προγράμματα, δραστηριότητες για την ευαισθητοποίηση για θέματα φύλου στην εκπαίδευση. Πάρα πολύ σημαντική θεωρώ, όπως διαβάζω στο βιογραφικό, την οργάνωση της θεματικής εβδομάδας που χτίστηκε στα σχολεία από το 2015 μέχρι το 2018, για την έμφυλη ταυτότητα. Ο στόχος του νομίζω είναι στόχος ζωής όπως φάνηκε στο ντοκιμαντέρ. Είναι, όπως λέει η ίδια, να αναδείξει τις άορατες ιστορίες και προσωπικότητες γυναικών και να βοηθήσει μέσα από αυτό στη διαμόρφωση μιας πιο συμπεριληπτικής κοινωνίας. Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ για την παρουσία σας. Έχουμε μαζί μας επίσης την κ. Φάνη Αθανασιάδου, ποιήτρια, μέλος της εταιρείας λογοτεχνών Θεσσαλονίκης. Με πληθώρα βραβείων σε διάφορους διαγωνισμούς συνδέσμου από το Σύνδεσμο Εκδοτών Βορείου Ελλάδος, από τον Σύλλογο Γυναικών Θεσσαλονίκης, την Πανελλήνια Ένωση Λογοτεχνών. Η κυρία Αθανασιάδου αρθρογραφεί και συμμετέχει σε συνέδρια εθνικά και ευρωπαϊκά. Παραδείγματος χάριν, στο ποιητικό αναλόγιο γυναικών δημιουργών από τις χώρες της

Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας, και είναι από τα ιδρυτικά μέλη της ομάδας «Ιδεοκύματα». Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ για την παρουσία σας εδώ. Έχουμε μαζί μας και την κυρία Ιωάννα Λιόλιου, φοιτήτρια Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων, με ευαισθητοποίηση σε περιβαλλοντολογικά ζητήματα, συνιδρύτρια της φοιτητικής ομάδας «AUTHors», προσανατολισμένη στο φύλο και τη σεξουαλικότητα. Έχει υπάρξει ενεργό μέλος της διοργάνωσης του πρώτου θερινού σχολείου σεξουαλικότητας στη Θεσσαλονίκη, τον Ιούλιο του 2021. Μέλος της συντονιστικής επιτροπής του προγράμματος νέων «Youth in activism» με θέμα τον ακτιβισμό, στην Ολλανδία, τον Σεπτέμβριο του 2021 και συμμετέχει στη δημιουργία απ' ό,τι βλέπω, ενός πρώτου βιωματικού εργαστηρίου «Δεν αποτελεί απλά ιδιωτική υπόθεση». Νομίζω είναι ένας πάρα πολύ κατάλληλος τίτλος για να ανοίξουμε τη συζήτηση μας σε αυτό το πάνελ. Σας ευχαριστώ πολύ και θα σας καλέσω, για τις πρώτες σας τοποθετήσεις. Κυρία Μενίκη, θα αρχίσουμε από εσάς.

Μενίκη Βίλμα : Καλησπέρα. Ευχαριστώ πολύ κυρία Σιδέρη. Ευχαριστώ πάρα πολύ και τη Λευκοθέα Καρτασίδου, την κυρία Καρτασίδου, για αυτήν την πρόσκληση. Είναι μια πολύ ενδιαφέρουσα συνάντηση. Αγαπημένη μου Φανή Αθανασιάδου, καλησπέρα! Ταυτόχρονα είμαι ελαφρώς σοκαρισμένη. Κυρία Σιδέρη είπατε μόλις για την 16^η γυναικοκτονία. Όσες προβολές κι αν πραγματοποιήσουμε με το ντοκιμαντέρ, πραγματικά έτσι νιώθω συγκίνηση, νοσταλγία, χαρά, αλλά ταυτόχρονα είναι και ένα συναίσθημα απογοήτευσης, θλίψης, και θυμού γιατί μας προλαβαίνουν τα γεγονότα. Σαν να μην αλλάξει τίποτα εδώ και 35- 40 χρόνια, πραγματικά! Ξέρω, νομίζω ότι έχω μια επίγνωση του τι άλλαξε αλλά οι γυναικοκτονίες είναι, μας φέρνουν στην επιφάνεια διάφορες καταστάσεις. Και φοβάμαι ότι πραγματικά όσο οι γυναίκες αποκτούμε μια δύναμη στο λόγο, μια ενδυνάμωση και καταγγέλλουμε τα περιστατικά βίας, τόσο η πατριαρχία αντιστέκεται μέσα από κάποιους βέβαια. Ένα είναι αυτό. Το δεύτερο είναι ότι η Φανή Αθανασιάδου, που υπήρξε πολύ ενεργό μέλος της ομάδας «Σκοτίνας» για πολλά χρόνια, μου έκανε ένα δώρο. Πέρα από την ποίηση της, μου έκανε πολύ πιο προσβάσιμο τον χώρο της αναπηρίας. Πραγματικά! Και την ευχαριστώ βαθύτατα γι' αυτό! Το ντοκιμαντέρ αυτό, βγήκε από μια πολύ μεγάλη μου ανάγκη το 2010, το λέω μέσα στο ντοκιμαντέρ, όταν αναμετρήθηκα με την απώλεια δύο αγαπημένων μου προσώπων. Ένωσα πολύ έντονα την ανάγκη να αποτυπώσω ιστορικά το δικό μου κομμάτι, δηλαδή το πώς εγώ βίωσα το πέρασμα μου μέσα από μια τέτοια ομάδα, που πραγματικά επί δέκα χρόνια με ενδυνάμωσε, με στήριξε, με έκανε να αγαπήσω τον εαυτό μου πολύ περισσότερο, να με αποδεχθώ και να συμπορευτώ με κάποιες άλλες γυναίκες. Αυτό που αντιλαμβάνομαι όσο περνάνε τα χρόνια ως πρωτοποριακό, και για εκείνη την εποχή, είναι ότι αυτά που λέμε

σήμερα, ότι πρέπει να κάνουμε μια επιμόρφωση. Επειδή είμαι και επιμορφώτρια και ενηλίκων και παιδιών, ως καθηγήτρια αλλά και πιστοποιημένη επιμορφώτρια ενηλίκων που κάνουμε βιωματικές διαδραστικές ασκήσεις, που ασχολούμαστε πολύ με το συναίσθημα και με την ανάγκη, με όλα αυτά είχε ασχοληθεί και η Κατίνα. Δηλαδή χωρίς να το, χωρίς να έχουμε αυτήν τη γνώση εννοώ, ήμασταν μια ομάδα που επί δέκα χρόνια κάναμε τον κύκλο, συζητούσαμε. Δεν είχαμε την κλασική ιεραρχία, δεν είχαμε κάποια πρόεδρο, κάποια γραμματέα. Προσπαθούσαμε να παίρνουμε συλλογικές αποφάσεις και όταν διαφωνούσαν βέβαια το ξανασυζητούσαμε και κάποιες υποχωρούσαν, χωρίς βέβαια να υπάρχει κάποιο πρόβλημα. Αντιλαμβάνομαι αυτό, ότι περνάνε δεκαετίες και πολλά από αυτά τα πράγματα αυτής της φεμινιστικής πρακτικής εγκολλώθηκαν και μέσα στις πρακτικές της φεμινιστικής παιδαγωγικής και πραγματικά το χαίρομαι πάρα πολύ! Ακούω για τις επιτροπές ισότητας στα Πανεπιστήμια και είμαι πολύ περήφανη για όλες σας και το χαίρομαι πραγματικά. Και μόνο όλο αυτό το θεωρώ συγκλονιστικό! Θέλω να πω ότι η ομάδα, πέραν του ότι μας βοήθησε εμάς τις ίδιες πάρα πολύ, και το λέει και η καθεμιά, πιστεύω ότι επειδή όλα είναι, όλα είναι μια πράξη, όχι ακριβώς μια ενέργεια, κάτι που μεταδίδεται. Δηλαδή, ότι το καλό μπορεί να φέρει το καλό, ως ένα σημείο. Το κακό μπορεί να φέρει το κακό. Βάλαμε δηλαδή ένα λιθαράκι, χωρίς ποτέ να το καταλαβαίνουμε πλήρως. Ένα λιθαράκι σε αυτό το δρόμο το λιθόστρωτο, που στρώνουν όλα τα κινήματα. Και το κίνημα των αναπήρων, και το οικολογικό κίνημα ,το κάθε κίνημα με τον τρόπο του συμβάλλει σε αυτή την αλλαγή που οραματιζόμαστε. Και γι' αυτό λέω ευχαριστώ πάρα πολύ ,και για τη φιλοξενία εδώ και για το ντοκιμαντέρ. Γιατί μου δίνεται η ευκαιρία να συνυπάρξω με ανθρώπους ,που πραγματικά μπορώ να συνυπάρξω, πιο ισότιμα καθώς η κοινωνία μας δεν είναι συμπεριληπτική αλλά το φεστιβάλ είναι πολύ, είναι συμπεριληπτικό και αυτό πραγματικά μου δίνει μια ικανοποίηση, μια αίσθηση δικαιοσύνης και ότι μπορώ να επικοινωνήσω μαζί σας. Αυτά είχα να πω. Θα δεχτώ ευχαρίστως ερωτήσεις, παρατηρήσεις, οτιδήποτε θέλετε ή από το κοινό για τις γυναικοκτονίες και ευχαριστώ πάλι ξανά για την πρόσκληση.

Ελένη Σιδέρη : Ευχαριστούμε κι εμείς. Κυρία Αθανασιάδου;

Φανή Αθανασιάδου: Καλησπέρα και από μένα. Συγχωρέστε με, είμαι αρκετά φορτισμένη και συγκινημένη. Βίλμα χαιρετώ! Γεια σου παλιά συνοδοιπόρησα. Θέλω να ευχαριστήσω κυρία Σιδέρη και εσάς, αλλά και την κυρία Λευκοθέα Καρτασίδου, για την τιμή της πρόσκλησης να συμμετέχω και να είμαι μαζί σας απόψε. Επίσης να ευχαριστήσω τη χορωδία του φεστιβάλ για την έκπληξη σε σχέση με τη μελοποίηση και το τραγούδι του

ποιήματος μου. Ευχαριστώ πάρα πολύ! Θέλω να πω ότι το φεστιβάλ « Η Αντανάκλαση της Αναπηρίας στην Τέχνη», είναι ένας πρωτοποριακός θεσμός για τα ελληνικά δεδομένα. Διότι πέρα ότι κάνει μια δημόσια παρουσίαση και δίνει δημόσια παρουσίαση και λόγο στα άτομα με αναπηρία, από την άλλη μέσα από την τέχνη, η οποία είναι απελευθερωτική, τους δίνει σε μια σύνδεση και επαφή με το υπόλοιπο κοινωνικό σύνολο. Και θεωρώ ότι το φεστιβάλ είναι μια πρόταση πολιτισμού και εύχομαι και ευελπιστώ στην πορεία να αγκαλιαστεί και να υποστηριχτεί από πολλούς φορείς της πόλης αλλά και της Ελλάδας, γενικότερα της χώρας μας. Τώρα θα μου επιτρέψετε να πάρω το μίτο της, του ξεκινήματος μου, πριν τοποθετηθώ και για τη σημερινή υπάρχουσα κατάσταση της κακοποίησης και των γυναικοκτονιών γενικότερα. Να πω ότι για την ομάδα της Κατίνας, την αυτόνομη ομάδα γυναικών Θεσσαλονίκης, ότι πραγματικά είναι ένα σπουδαίο σημείο αναφοράς στη ζωή μου, την περίοδο εκείνη του '87- 88 όπου ξεκίνησα να συμμετέχω. Υπήρχε στην Θεσσαλονίκη μια άνθηση κοινωνικών, πολιτικών και πολιτιστικών συλλογικοτήτων. Κι ένα άνοιγμα από τις συλλογικότητες προς τον χώρο της αναπηρίας αλλά και ο χώρος της αναπηρίας, ήδη διαμόρφωνε έναν πολιτικό και κοινωνικό λόγο και δημιούργησε ένα άνοιγμα, ούτως ώστε και οι δύο πλευρές να έρθουμε πιο κοντά και να υπάρχουνε διάφορες από κοινού εκδηλώσεις και δράσεις στην αυτόνομη ομάδα γυναικών. Ξεκίνησα να συμμετέχω. Όπως είπα και στο ντοκιμαντέρ, μέσα από τις διάφορες δράσεις και την επικοινωνία μπόρεσα να, η αόρατη γυναίκα με αναπηρία να μπορέσει να αποκτήσει θέαση, να ειπωθούν πράγματα που αφορούν τη γυναίκα με αναπηρία, που δεν είχαν ειπωθεί μέχρι τότε, η οποία υφίσταται διπλές διακρίσεις και προκαταλήψεις λόγω του γυναικείου φύλου αλλά και λόγω των αρνητικών στερεοτύπων που είναι φορτωμένη η αναπηρία, ο ανάπηρος άνθρωπος, η ανάπηρη άνθρωπος. Αυτό που επίσης θέλω να πω, είναι πως με την παρουσία και τη συνεργασία υπήρχε ισότιμη αντιμετώπιση προς την πλευρά μου, αλλά και υπήρχε και ένα πλάτωμα ένα άνοιγμα συνεργασίας, ισοτιμίας. Αυτό το τονίζω ξανά. Υπήρχε ισότιμα, αυτό που λέμε σήμερα συμπερίληψη, ισοτιμία συμμετοχής. Και επίσης μπήκε για πρώτη φορά το θέμα της προϋπόθεσης των προσβάσιμων χώρων, κάτι που δυστυχώς έχει γίνει είναι μεγάλο πισωγύρισμα και δεν είναι αυτονόητο. Μετά από 30 και κάτι χρόνια σήμερα στην ελληνική πραγματικότητα, ως προς το θέμα των γυναικοκτονιών και της βίας ήδη και τότε με την ομάδα, όπως ακούσατε και εσείς υπήρξαν διάφορες δράσεις. Το θέμα είναι ότι υπάρχει ένα πλαίσιο, αυτό που λέμε της πατριαρχικής, ιεραρχική δομής, όπου οι αξίες είναι οι εξής: είναι η, ο ανταγωνισμός, η κτητικότητα. Πράγματα τα οποία θεωρούνται και για την γυναίκα ότι είναι μέχρι σήμερα υποδεέστερη, άρα και είναι ένα κτήμα που ανήκει σε κάποιον άνδρα. Αυτά έτσι, για πρώτη φορά.

Ελένη Σιδέρη : Ευχαριστούμε πολύ κυρία Αθανασιάδου. Έχουμε ήδη μια ερώτηση για εσάς. Περιμένω πρώτα την τοποθέτηση της κυρίας Λιόλιου και μετά θα περάσω στις ερωτήσεις από το κοινό. Κυρία Λιόλιου, σε σας ο λόγος:!

Ιωάννα Λιόλιου : Καλησπέρα σας! Ευχαριστώ πολύ και εγώ για την δυνατότητα που μου δίνεται να συνυπάρξω σε αυτή τη συνάντηση που μου προκαλεί ασφάλεια, μου προκαλεί πολύ έντονα το συναίσθημα της ασφάλειας, και αυτό που θα ήθελα να φέρω στη σημερινή συνάντηση είναι το δικό μου βίωμα. Ερχόμενη και εγώ στη Θεσσαλονίκη και ανακαλύπτοντας την ανάγκη που έχω να συνυπάρξω σε μια ομάδα. Κάπως θα ήθελα να τονίσω αυτή τη συνέχεια, ότι από τις καντίνες του χθες το ερχόμαστε και τώρα στις καντίνες του σήμερα και στην ανάγκη συνεχώς για χώρους ελευθερίας και έκφρασης. Ελευθερίες με τον τρόπο, με την σημασιολογική έννοια της λέξης. Πηγαίνω εκεί που αγαπώ. Και την ανάγκη που υπάρχει όντως να είναι ένας ασφαλής χώρος για μοίρασμα, να μοιραστούμε φόβους και γέλια. Κι εγώ θα δηλώσω πολύ σοκαρισμένη, καθώς πραγματικά με ταραίζει το γεγονός ότι βρισκόμαστε σήμερα αντιμέτωπες με άλλη μια γυναικοκτονία. Και πραγματικά ,καθημερινά είναι ένας φόβος, άλλος ένας φόβος, να παλεύουμε για τη ζωή μας. Αυτά θα ήθελα κι εγώ να φέρω σε πρώτη επαφή.

Ελένη Σιδέρη : Ωραία να ανοίξουμε τότε την συζήτηση με το κοινό. Θα πάρω πρώτα την ερώτηση που υπάρχει στο τσατ για την κυρία Αθανασιάδου. Ρωτάει η κυρία Σπανίδου, ποιος είναι ο ρόλος της ανάπηρης γυναίκας σήμερα, κυρία Αθανασιάδου.

Φανή Αθανασιάδου : Μάλιστα. Όπως σας είπα και στην αρχή, η ανάπηρη γυναίκα υφίσταται διπλές διακρίσεις λόγω του φύλου και λόγω της αναπηρίας. Πιστεύω ότι, εάν μια σύγχρονη γυναίκα υφίσταται διακρίσεις στην εκπαίδευση, στο δημόσιο χώρο, στη σεξουαλική κακοποίηση, στον βιασμό, τα ίδια ισχύουν σε πολλαπλάσιο, πολλαπλάσιες φορές στη γυναίκα με αναπηρία, η οποία εξακολουθεί να είναι αόρατη και σήμερα, και η οποία επίσης εξακολουθεί να είναι αποκλεισμένη, και καλείται να δώσει ένα πολλαπλάσιο αγώνα, για να μπορέσει τα αυτονόητα, τα βασικά αυτονόητα, τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα της αυθύπαρξής της να αποκτήσει.

Ελένη Σιδέρη: Ευχαριστούμε. Υπάρχει κάποια ερώτηση; Δεν βλέπω ίσως; Από την κυρία Κυριακίδου, πόσο σημαντική θεωρείτε ότι είναι η αναγνώριση της γυναικοκτονίας στο

νομικό κομμάτι, απευθύνεται σε όλους φαντάζομαι, σε όλες. Όποια θέλει μπορεί να τοποθετηθεί.

Μενίκη Βίλμα : Να ρωτήσω λίγο, πόσο σημαντικό είναι να αναγνωριστεί ως γυναικοκτονία νομικά;

Ελένη Σιδέρη : Αυτό ρωτάει ναι.

Μενίκη Βίλμα : Να πω; Φανή, Ιωάννα Λιόλιου; Τι θέλετε;

Ελένη Σιδέρη : Όποια θέλει και νομίζει ότι θέλει να απαντήσει.

Μενίκη Βίλμα: Ναι, στο γυναικείο κίνημα, θεωρούμε πάρα πολύ σημαντικό να αναγνωριστεί νομικά ως γυναικοκτονία. Ως μια ειδική κατηγορία, γιατί μόνο έτσι θα μπορέσει να υπάρξει κι αυτόνομα μια μέθοδος και μια οργάνωση για να τα προλάβουμε, για να τις προλάβουμε, μια μορφή πρόληψης. Όσο δεν την αντιμετωπίζουμε ως γυναικοκτονία, ως έγκλημα φύλου, δεν θα μπορέσει να δοθεί μια επαρκής πρόληψη και επίλυση αυτής της βίας. Ως γυναικοκτονία, επειδή το συζητάω πολύ και με τις μαθήτριες μου και τους μαθητές μου, και μου λένε κυρία γιατί; Ανθρωποκτονία δεν είναι; Όπως είπατε κι εσείς στην αρχή, κυρία Σιδέρη που γίνεται πολύ λόγος για όλο αυτό. Όχι, θα πρέπει να αναγνωριστεί γιατί είναι ένα έγκλημα κατά συγκεκριμένου φύλου, που είναι κατά των γυναικών. Οπότε θα πρέπει λίγο να ξετυλιχτεί όλο το κουβάρι του σεξισμού και της πατριαρχίας σε όλες τις δομές, στην εκπαίδευση, στο δημόσιο χώρο, στον ιδιωτικό, στην τέχνη, παντού. Δηλαδή, πολλές φορές εστιάζοντας στην γυναικοκτονία και βλέπουμε ότι, αυτό που πολλές φορές σκέφτομαι, ότι πριν από λίγα χρόνια, δεν θα φανταζόμουν ποτέ στα πρωινάδικα ή στα μεσημεριανάδικα, τις εκπομπές, να αναφέρουν κάποιες δημοσιογράφοι γυναικοκτονία. Δηλαδή χρόνια το ζητάμε και μέσα σε λίγους μήνες έχει επιτευχθεί. Αυτό είναι το θετικό,ας το κρατήσω θετικά. Τι εννοώ όμως ότι η γενοκτονία είναι ένα αποτέλεσμα; Είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το σεξισμό στη γλώσσα, στη συμπεριφορά, στο ντύσιμο, στα ανέκδοτα, στην Βουλή, στα δημόσια αξιώματα, στην ιεραρχία, παντού, παντού, παντού όπου ζούμε και αναπνέουμε. Επομένως, αν αναγνωριστεί η γυναικοκτονία και νομικά, έτσι θα ξετυλιχτεί όλο το κουβάρι για άντρες και γυναίκες, τι είναι πατριαρχία, τι είναι σεξισμός. Κυκλοφορεί ένα πάρα πολύ ωραίο άρθρο, που λέει τι αρνητικές συνέπειες έχει πατριαρχία και στους άνδρες. Και το συζητάμε με τα παιδιά, με τους μαθητές μου και αντιλαμβάνομαι ότι και εννιά στα δέκα αγόρια, πραγματικά, έχουν υποστεί αρνητικές, υφίστανται τις αρνητικές συνέπειες της πατριαρχίας, γιατί δεν αναπτύσσουν έτσι την όλη τους την ευαισθησία, να την εκφράσουν, τα συναισθήματά τους ,ότι κι αυτοί είναι άνθρωποι. Και θα κλείσω μόνο με αυτό. Όταν τέθηκε θέμα στο σχολείο για την εμφάνιση των μαθητριών, κατά πόσο προκαλούν με τα μίνι τους μαθητές, ένας μαθητής της τρίτης γυμνασίου, γυρνάει και μου λέει κυρία Μενίκη

,εμένα αυτό με προσβάλλει. Λέω τι εννοείς ; Λέει με προσβάλλει γιατί θεωρούνται όλοι μαθητές, εν δυνάμει, βιαστές. Ε δεν είμαστε. Εγώ και να προκληθώ, δεν θα πάω να την παρενοχλήσω σεξουαλικά. Καταλάβατε τι λέω οπότε, είναι πάρα πολύ σημαντικό να αναγνωριστεί η γυναικοκτονία, γιατί έτσι θα δοθεί και μια άλλη διάσταση όπως γίνεται και τώρα. Δηλαδή από το πρωί στο νίβερ, μου έρχονται στο ίντερνετ ομαδικά με τα παιδιά μου, με τα 9 τμήματα που έχω, μου έρχονται μηνύματα «Κυρία και άλλη γυναικοκτονία κι άλλη γυναικοκτονία, που πριν από ένα χρόνο δεν το υποψιαζόμασταν». Ελπίζω η απάντηση να κάλυψε λίγο την κυρία ή τον κύριο που ρώτησε.

Ελένη Σιδέρη: Καμία άλλη κυρία θέλει να τοποθετηθεί; Κυρία Αθανασιάδου; Να συμπληρώσετε κάτι;

Φανή Αθανασιάδου: Ναι, θα ήθελα να πω πάνω σε αυτό, ότι σαφέστατα πρέπει να υπάρξει το νομικό πλαίσιο και να αναγνωριστεί πλέον και επισήμως. Αλλά υπάρχει και το άλλο, ότι όλα αυτά τα στερεότυπα τα οποία ακολουθούνται, τα αρνητικά στερεότυπα τα οποία ακολουθούνται μέχρι σήμερα σε κάθε εκδήλωση, σε κάθε παρουσία της γυναίκας, σε κάθε συμπεριφορά ,στο δημόσιο λόγο κατακρίνεται παντού. Όπως είπαμε ακόμα, αναφέρθηκε στο ντοκιμαντέρ και ισχύει ακόμα. Μου ήρθε εικόνα μπροστά, όταν έχεις σε έγγραφα, λένε «ο αιτών», «ο λαβών», ακόμα κι εκεί. Δηλαδή η γλώσσα είναι, ακόμα και για τη γυναικοκτονία, η γλώσσα είναι ένας ζωντανός οργανισμός. Τι θα πει υπάρχει, δεν υπάρχει αυτός όρος; Θα υπάρξει! Η ανάγκη, η απαίτηση, η κραυγή, ο φόβος, η δολοφονία και το φίμωμα είναι αυτό, που μας οδηγεί να δημιουργούμε και να πλάθουμε λέξεις για τη γυναικοκτονία. Είναι μια κραυγή, είναι μια δολοφονία, η ίδια η λέξη το λέει.

Ιωάννα Λιόλιου: Ε, εγώ θα ήθελα να προσθέσω πως οι λέξεις, πραγματικά έχουν δύναμη. Και είναι σημαντικό να αναγνωριστεί αυτός ο όρος, καθώς δίνεται ορατότητα, γιατί δεν θεωρώ πως τόσα χρόνια δεν συνέβαιναν γυναικοκτονίες. Απλά πλέον, μπορούμε και μιλάμε γι' αυτές, μιλάμε για την πατριαρχία που οδηγεί εκεί πέρα. Και είναι σημαντικό να υπάρχει ορατότητα. Όστε να βρούμε και πώς θα μπορέσουμε να υπάρξει πρόληψη, όπως είπε και η κυρία Μενίκη .

Ελένη Σιδέρη: Ναι, ναι θα συμφωνήσω. Τα όρια της γλώσσας μας είναι και τα όρια, αν θέλετε το κλουβί ή η απελευθέρωση από αυτό, της κοινωνικής μας ζωής επίσης. Έχουμε μια ερώτηση προς την κυρία Μενίκη. «Από τις Κατίνες που χθες στις Κατίνες του σήμερα, λέει, και δεδομένης της αλλαγής πολλών κοινωνικοοικονομικών συνθηκών, τι ενέργειες

πρέπει να γίνουν, ώστε να επικαιροποιηθούν πολλά θέματα, δεδομένων και των γυναικοκτονιών που δυστυχώς αυξάνονται. Συνεχίζει , follow up, στο τέλος του ντοκιμαντέρ, ειπώθηκε ότι σχεδιάζετε να κάνετε κάποιες δράσεις, αν κατάλαβα καλά. [Η ερώτηση είναι της κυρίας Βιρτζή].

Μενίκη Βίλμα: Ένα λεπτό να τη ξαναδιαβάσω. Τι ενέργειες πρέπει να γίνουν ώστε να επικαιροποιηθούν πολλά θέματα... Να ξεκινήσω με αυτό λίγο, με το ντοκιμαντέρ και με τις δράσεις. Υπήρχε μια πολύ έντονη ανάγκη να βρισκόμαστε και να ξαναβρισκόμαστε, το κάναμε αυτό τέσσερις, πέντε φορές. Κάποιες φορές, συναντιόμαστε διαδικτυακά τον τελευταίο χρόνο οι Κατίνες αλλά σίγουρα δεν είναι εύκολο να συνεχιστεί με αυτή τη μορφή. Πέραν του ότι μένουμε τελείως σε διαφορετικές πόλεις κάποιες και σε άλλες χώρες, και με τον covid τώρα ,αλλά κάποιες δράσεις. Γίνονται κάποιες δράσεις μεμονωμένες, δηλαδή με κάποιες από την Κατίνα έχουμε ξεκινήσει εδώ και ένα μήνα, μια ομάδα που λέγεται «η ανθρωπώ», με ωμέγα το «ανθρωπώ», αφορά το φύλο και την εκπαίδευση αλλά όχι μόνο. Ο στόχος μας είναι να επικαιροποιήσουμε και να γεμίσουμε μια βαλίτσα με όλα τα κατάλληλα εργαλεία, μια εργαλειοθήκη- βαλίτσα, η οποία θέλουμε να πάει σε πάρα πολλά σχολεία και σπίτια στην Ελλάδα και έξω. Εργαλεία και μέθοδοι που θα μπορούμε να δουλέψουμε και με ενήλικες και με παιδιά, όσον αφορά τους νόμους που υπάρχουν. Δηλαδή να πληροφορηθούμε για τους νόμους, το πώς μπορούν να μας καλύψουν, το πώς μπορούν να γίνουν διαθεματικά μαθήματα στο σχολείο που να προάγουν την συμπεριληπτική κοινωνία και την ισότητα των φύλων, φορείς οι οποίοι συνεργάζονται για την ισότητα των φύλων για τον σεξισμό. Μία βαλίτσα που θα έχει μέσα προτεινόμενες ταινίες, βιβλία, μουσικές γυναικοκεντρικές και σε σχέση με αυτό. Άρα μια δράση με δυο, τρεις Κατίνες την ξεκινήσαμε αυτήν και γίνεται και διαδικτυακά. Θα μπορούσα να γράψω το μείλ μου στο τσατ μόλις τελειώσω και όποια, όποιος ενδιαφέρεται, αν και η «ανθρωπώ» είναι μόνο για γυναίκες, για αρχή, ευχαρίστως να μου στείλει μήνυμα και να συμμετέχει, γιατί συμμετέχουμε διαδικτυακά. Τώρα, η επικαιροποίηση, ναι, είναι αναγκαίο να γίνει θα πρέπει να γίνουν κάποιες ενέργειες. Αρχίζουμε να μαθαίνουμε να λειτουργούμε με έναν τρόπο διαφορετικό. Η τεχνολογία, το ίντερνετ, το διαδίκτυο, κάτι που σε εμάς τότε δεν υπήρχε καν, ούτε καν το φανταζόμασταν. Έχει και τα θετικά του δηλαδή. Θα πρέπει κατά τη γνώμη μου, να συμπράξουμε πολλές γυναικείες ομάδες ανά την Ελλάδα. Προχθές συζητούσα με μια φίλη και ένας στόχος είναι να γίνει ένα φεστιβάλ, ένα σαν συνέδριο ,το φθινόπωρο με πολλές αν είναι δυνατόν, όσο το δυνατόν περισσότερο, πολλές μικρές και μεγάλες φεμινιστικές συλλογικότητες ανά την Ελλάδα. Γιατί λαμβάνω αρκετά μείλ από την Κέρκυρα, από το Κιλκίς, από τη Βέροια, από τη Ρόδο με γυναικείες συλλογικότητες που ενδιαφέρονται να κάνουν πράγματα. Οπότε

είπαμε ότι είναι μια πολύ καλή ευκαιρία να γίνει ένα συνέδριο, για να μπορέσουμε να διερευνήσουμε τους στόχους μας ως γυναικείο κίνημα, να μπορέσουμε να συζητήσουμε πώς μπορούμε να λειτουργήσουμε και να κάνουμε δράσεις πια, πολύ μεθοδευμένα σε κάθε πόλη που είμαστε . Και με μια πίεση στο θεσμικό πλαίσιο και στη Βουλή και με αιτήματα. αλλά οργανωμένα πια. Γιατί αυτή τη στιγμή το γυναικείο κίνημα... Το ευχάριστο είναι ότι υπάρχει μια δραστηριοποίηση, μια κινητοποίηση με άλλο τρόπο από ότι πριν από 40 χρόνια ευτυχώς! Σημαίνει ότι αυτό ότι είμαστε ζωντανοί οργανισμοί και προχωράμε, προσαρμοζόμαστε στα νέα δεδομένα. Αλλά πρέπει το γυναικείο κίνημα να ενωθούμε οι συλλογικότητες όλες και όχι μόνο συλλογικότητες. Και μεμονωμένες γυναίκες και να κάνουμε ένα πλάνο οργανωμένο, αντίδρασης, πίεσης στο τι ζητάμε, στα αιτήματά μας. Ένα είναι αυτό. Αυτή είναι μια επικαιροποίηση. Το διαδίκτυο θα μας βοηθήσει πάρα πολύ σ' αυτό και τα social media. Επίσης αυτό που, γιατί είδα και την επόμενη ερώτηση ,τι θα λέγατε για τις νέες κοπέλες. Αυτό που θα έλεγα στα 56 μου., αν ξαναγυρνούσα στα 25 μου, όταν ήμουν στην Αθήνα θα ήταν ότι θα ήθελα να είχα πιο δυνατές και σταθερές συμπράξεις με άντρες και γυναίκες σε πολλά επίπεδα. Δηλαδή σε νομικό πλαίσιο, να μας στηρίζουν και να μας ενημερώνουν διαρκώς τι αλλάζει στους νόμους και ποια είναι τα παραθυράκια αυτά που μπορούμε να πιέσουμε την εκάστοτε κυβέρνηση για να αλλάξουν κάποιοι νόμοι. Ένα υποστηρικτικό πλαίσιο, από ψυχολόγους .Σας το είχαμε με τη γραμμή εννοείται, αλλά σε πιο σταθερή βάση και να ανανεώνονται τα δεδομένα με καινούργιες γνώσεις. Γιατί και η ψυχοθεραπεία, η ψυχολογική στήριξη, η συμβουλευτική, η παιδαγωγική έχουν αλλάξει. Ένα δίκτυο μετά, μια σύμπραξη με εκπαιδευτικούς του τι προτείνουμε συγκεκριμένα να αλλάξει στα βιβλία στα πανεπιστήμια. Θα μπορούσαν να μας βοηθήσουν πολύ οι νέες κοπέλες να κάνουμε κάποιες εφαρμογές [οι οποίες ασ πούμε] όταν περπατάει μια γυναίκα το βράδυ μόνη της και βρίσκεται σε κίνδυνο, και όχι μόνη της, να μπορεί αυτόματα να πατάει πολύ γρήγορα αυτό και αμέσως η αστυνομία να εντοπίζει σε ποιο σημείο βρίσκεται. Λέμε τώρα κάποιες μεθόδους που στο εξωτερικό εφαρμόζονται. Οπότε ναι θα πρέπει να το επικαιροποιήσουμε και να συζητήσουμε αυτές τις αλλαγές με τις νέες κοπέλες, να κάνουν συμπράξεις, συμμαχίες. Απαραίτητο αυτό. Κάτι που όταν ήμουν πιο νέα δεν το αντιλαμβανόμουν τόσο, τη δύναμη δηλαδή της συμμαχίας, και βρίσκοντας τα κοινά ενδιαφέροντα και τους κοινούς στόχους με όλες τις γυναικείες συλλογικότητες στην Ελλάδα. Αυτό. Υπάρχουν διέξοδοι, αυτό θα έλεγα στις νέες κοπέλες, να μιλάμε και να βρούμε [λύσεις] μέσα από το ίντερνετ. Μέσω του ίντερνετ, έχετε οι νέες κοπέλες ένα απίστευτο εργαλείο. Μπορείτε να βρείτε για την αυτοάμυνα πληροφορίες απίστευτες, φορείς, ομάδες για ενδυνάμωση. Χρειαζόμαστε μια ενδυνάμωση οι γυναίκες, αυτά. Συγγνώμη αν μίλησα πολύ.

Ελένη Σιδέρη : Στην κυρία Αθανασιάδου, πώς διαχειριστήκατε το ζήτημα της προσβασιμότητας ως ομάδα με τις υπόλοιπες γυναίκες. Και δεύτερον η προσβασιμότητα ακόμη και σήμερα είναι κάτι που δεν χρειάζεται διεκδίκηση παρ' όλες τις νομοθετικές εξελίξεις. Τι πιέσεις κάνατε τότε, συνολικά προς την κατεύθυνση αυτή;

Φανή Αθανασιάδου : Όπως σας είπα και πριν, με την ομάδα ήταν η βασική προϋπόθεση να επιλέγονται, παρά το πολύ δύσκολο να βρεθούν, προσβάσιμοι χώροι. Αλλά προσπαθούσαμε έστω, τους ελάχιστους που υπήρχαν στη Θεσσαλονίκη, να μπορούμε να τους βρούμε ή να δημιουργούμε μικρές ράμπες, πρόχειρες, για να μπορεί να γίνει προσβάσιμος υλικοτεχνικά ο χώρος. Φυσικά, μετά από τα τριάντα και κάτι χρόνια έχω να πω ότι, όχι μόνο στο θέμα της αναπηρίας και της προσβασιμότητας και των αντιλήψεων, αλλά και γενικά και στα θέματα της γυναίκας και γενικότερα, και σε άλλα κοινωνικά και πολιτικά θέματα υπάρχει ένα τεράστιο πισωγύρισμα. Μετά από τον κύκλο των συλλογικοτήτων, γύρω στο '95 ,γνωρίζουμε όλοι ότι η Ελλάδα μπήκε σε μια τροχιά μεγάλης ,επίπλαστης αλλά εν πάση περιπτώσει μεγάλης ευμάρειας. Και όλο αυτό οδήγησε στο τέλος της συλλογικότητας και στην ανάπτυξη της ιδιώτευσης και ενός κοινωνικού μοντέλου ατομικιστικού εντελώς και αδιάφορου σε σχέση με την αξία της κοινωνικής αλληλεγγύης. Ξαφνικά το σοκ ήρθε όταν ξεκίνησε η οικονομική κρίση και τότε στρέψαμε το βλέμμα μας προς τον διπλανό και προς τη διπλανή. Χάθηκε χρόνος. Το αναπηρικό κίνημα, όλα αυτά τα χρόνια της ευμάρειας και τα λοιπά, έπαιρνε κονδύλια ενώ για τους συλλόγους και λοιπά, τους αναπηρικούς, έπαιρναν κονδύλια για προγράμματα είτε για την τέχνη είτε για άλλα θέματα. Παρόλο ότι κάποιες φωνές εξακολουθούσαμε να υποστηρίζουν ότι, όλο αυτό το οικοδόμημα της έλλειψης προσβασιμότητας στηρίζεται σε νοοτροπίες και αντιλήψεις. Δηλαδή, μόνο να αναφέρω το πιο απλό και συνηθισμένο, ότι μέχρι σήμερα, εξακολουθούν οι άνθρωποι ενώ είναι πια τοις πάσι γνωστό, ότι οι ράμπες στους δρόμους είναι για τους ανθρώπους που χρησιμοποιούν αναπηρικά αμαξίδια. Εξακολουθούν να παρκάρουν πάνω και να κλείνουν ράμπες. Θέλω να πω δηλαδή, ότι το θέμα της προσβασιμότητας για να αλλάξει και να υλοποιηθεί, πρέπει να πολεμήσουμε τη ρίζα του . Και η ρίζα του κακού είναι οι αντιλήψεις και νοοτροπίες. Μέχρι σήμερα, σας διαβεβαιώ, επειδή κινούμαι στον χώρο της λογοτεχνίας και αυτό βεβαίως έχει και άμεση σχέση και με το χώρο της εκπαίδευσης. Σε κείμενα, σημερινά από εκπαιδευτικούς που είναι παράλληλα και λογοτέχνες, σε άρθρα, σε διηγήματα, σε πεζό λόγο και σε ποιητικό λόγο, όταν χρησιμοποιείται η λέξη ανάπηρος, ούτε καν το θηλυκό, ανάπηρος ταυτίζεται απόλυτα με οτιδήποτε αρνητικό και άχρηστο. Καταλαβαίνετε δηλαδή ,ότι είμαστε ακόμα

ούτε καν στο άλφα. Αυτό όλο το οικοδόμημα της προσβασιμότητας ξεκινάει από οικογένεια, από εκπαίδευση, που είναι η σπονδυλική στήλη, για να ξεκινήσει να διαμορφώσει ανθρώπους με άλλη οπτική, με άλλη αντίληψη για τους ανθρώπους με αναπηρία. Να μην ταυτίζονται με την αχρηστία και με την ανυπαρξία, να μην είμαστε αόρατοι. Όταν αρχίζει να αλλάζει η νοοτροπία, αυτό θα περάσει και ως προϋπόθεση απαραίτητη για να συμμετέχουμε στο οικοδόμημα των υλικοτεχνικών εμποδίων. Άρα το ένα είναι, συνδέεται άμεσα με το άλλο θέμα. Οπότε, για να καταλήξω σε όλα αυτά που είπα, ότι υπάρχει ένα τεράστιο γενικό πισωγύρισμα και σε αντιλήψεις και σε νοοτροπίες, και βεβαίως ποιο χτυπάει περισσότερο κάθε ιστορική περίοδο της ανθρώπινης ιστορίας. Ποιος χτυπάει το κάθε πισωγύρισμα και ολοκληρωτισμός στη νοοτροπία; Τους κοινωνικά, μέσα σε εισαγωγικά ή χωρίς εισαγωγικά, τις κοινωνικές ομάδες που είναι οι λιγότερο προνομιούχες και χωρίς ανθρώπινα δικαιώματα. Έτσι λοιπόν, είμαστε ακόμα στο άλφα, ούτε καν στο άλφα, στο θέμα των δικαιωμάτων των πολιτών με αναπηρία και βεβαίως, αν το πάμε και στην πλευρά της γυναίκας με αναπηρία έχει πολλαπλές, πολλαπλούς περιορισμούς και πολλαπλά, πολλαπλές ελλείψεις στα ανθρώπινα δικαιώματά της. Είναι με λίγα λόγια αόρατη. Και για να πω και κάτι άλλο. Πριν λίγα χρόνια βρέθηκα σε μια μεγάλη εκδήλωση του σύγχρονου φεμινισμού και ενώ για μας ήταν πολύ αυτονόητο στην αυτόνομη ομάδα γυναικών να μιλάμε για θέματα αναπηρίας γυναίκας ανάπηρης, προσβασιμότητας, αρθρογραφίας κλπ. Όταν εξέφρασα την άποψή μου για τα δικαιώματα της γυναίκας με αναπηρία και τις πολλαπλές διακρίσεις που υφίσταται, είδα στην έκφραση των ομιλητριών μια πλήρη άγνοια. Η ανάπηρη γυναίκα λοιπόν, αγνοείται και στο χώρο των φεμινιστικό, και παλαιότερα, αλλά δυστυχώς και στο σύγχρονο, φεμινιστικό χώρο είναι ανύπαρκτη, αόρατη άρα και μη αποδεκτή.

Ελένη Σιδέρη : Ναι, είναι πολύ ενδιαφέρον αυτό που λέτε. Προερχόμενη από τον χώρο της μελέτης της μετανάστευσης, θα πω ότι αυτό που συμβαίνει σε αυτό που ονομάζεται στον χώρο των μη προνομιούχων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ότι η μία ταυτότητα, στην προκειμένη περίπτωση η ανάπηρος, γίνεται σχεδόν σεντόνι που καλύπτει όλα τα άλλα. Δεν υπάρχει τίποτε άλλο.

Φανή Αθανασιάδου: Ακριβώς! Και ξέρετε ένας λόγος που εξακολουθώ και πάντα λέω είτε ο/η πολίτης με αναπηρία είτε ο/η άνθρωπος με αναπηρία. Και δεν λέω ας πούμε, δεν φοράω το καπέλο αναπήρων, ανάπηρη γυναίκα ή ανάπηρος άνθρωπος ή ανάπηρος οτιδήποτε, είναι ακριβώς ότι δεν θέλω να φορέσω αυτό που μου επιβάλλουν οι άλλοι. Και όπως κάθε άνθρωπος, ανάπηρος, ανάπηρη ή μη ανάπηρος, ανάπηρη είμαστε σύνθετα

όντα, είμαστε πολλαπλές προσωπικότητες σε ένα άτομο μόνο. Δεν είμαστε ούτε το άλφα ούτε το βήτα, είμαστε το α το β το γ και πολλά άλλα πράγματα που τα ανακαλύπτουμε κίολας στην πορεία της ζωής μας. Δεν είμαστε μόνο ένα.

Ελένη Σιδέρη : Ναι, κυρία Λιόλιου, μια ερώτηση για εσάς. Θεωρείτε ότι το ίντερνετ έχει παίξει ρόλο στην αναγνώριση των πατριαρχικό μοτίβων και κατ' επέκταση της γυναικοκτονίας;

Ιωάννα Λιόλιου: Με αφορμή τα λόγια της κυρίας Φανής, θα ήθελα πρώτα να αναφέρω πόσο σημαντικό είναι για μένα, και η διαθεματικότητα και ο διαθεματικός φεμινισμός πλέον, που συμπεριλαμβάνει την γυναίκα με αναπηρία και συμπεριλαμβάνει τη θηλυκότητα, συμπεριλαμβάνει την τρανς γυναίκα και πόσο με συγκινεί και μου σφίγγει την καρδιά πραγματικά ,το να μιλάμε και να διεκδικούμε τα αυτονόητα. Σε σχέση με το διαδίκτυο, νομίζω πως ,θεωρώ πως είναι ένα εργαλείο το οποίο μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε και να το πάρουμε με το μέρος μας, ειδικά σε μία κοινωνία που ζούμε επί κοροναϊού εποχή. Που είναι ίσως και για πολύ κόσμο και για πολλές γυναίκες το μόνο μέσο επαφής με άλλες γυναίκες. Και για μένα το εναρκτήριο λάκτισμα ήταν αυτό, μια δημοσίευση στα social media πριν κάποια χρόνια, ώστε να έρθω σε επαφή και να κατανοήσω καλύτερα του τι συμβαίνει. Πώς η επικοινωνία έχει μεγαλώσει, σε τι οικογένεια έχω μεγαλώσει, τι χαρακτηριστικά έχει και τι πατριαρχικά χαρακτηριστικά. Οπότε το διαδίκτυο θεωρώ πως είναι ένα, μέσο αναγνώρισης αλλά θέλει προσοχή το πώς το χρησιμοποιούμε και το πώς αντιμετωπίζουμε ό τι υπάρχει μέσα σε αυτό.

Ελένη Σιδέρη : Ευχαριστώ! Μια ακόμα ερώτηση. Μήπως ο όρος γυναικοκτονία, αποκλείει τις θηλυκότητες; Είναι μια κουβέντα που γίνεται σε σχέση με αυτόν τον όρο. Αν μου επιτραπεί να κάνω χρήση του προεδρείου.. Θα πω ότι ο όρος γυναίκα, δεν είναι μόνο, δεν σχετίζεται μόνο με φύλο. Είναι ένας τόπος όπου σημειώνονται διάφορες διακρίσεις ,οπότε αν θεωρώ ότι μέσα σε αυτό το τόπο, η διεκδίκηση κατά των διακρίσεων μπορεί να αφορά όλες τις θηλυκότητες, αλλά θα ανοίξω την κουβέντα και στις υπόλοιπες κυρίες. Θέλει κάποια να απαντήσει;

Φανή Αθανασιάδου: Εγώ θα συμφωνήσω μαζί σας προσωπικά.

Μενίκη Βίλιμα : Ναι, αφορά όλες τις θηλυκότητες. Είναι μια μεγάλη κουβέντα που γίνεται τα τελευταία χρόνια στο γυναικείο κίνημα. Αν καταλαβαίνω καλά την ερώτηση και

ευχαριστώ πολύ την Δήμητρα την Γκασούκα. Αν, όταν, συζητούσαμε πέρυσι, πρόπερσι για να κάνουμε αυτή την ομάδα την «ανθρωπώ», που τελικά την ξεκινήσαμε διαδικτυακά, ενώ θα την ξεκινούσαμε διά ζώσης, εδώ στην Αθήνα. Κάποιοι μου είπαν «Βίλμα θα συμμετέχουν και κάποιοι άντρες γιατί όχι;». Η αλήθεια είναι ότι γνώρισα κάποιους άνδρες συναδέλφους, οι οποίοι έχουν, είναι μια θηλυκότητα, αν μου επιτρέπτετε έτσι, και είπα με κάποιους όχι, δεν θα θέλανε τελικά να συμμετέχουν. Από ποια άποψη; Και θα πάω αυτόματα και στο τελευταίο ερώτημα. Με ποιο τρόπο μπορούν οι άνδρες να συνδέονται, να συμμετέχουν στο γυναικείο κίνημα; Ο Σίλας ο Μιχάλακας, ο οποίος με βοήθησε πάρα πολύ στο ντοκιμαντέρ και με βρήκε αυτός κάποια στιγμή μου έκανε ένα πολύ μεγάλο δώρο να κάνει την τεχνική υποστήριξη όλου του ντοκιμαντέρ. Πραγματικά τον ευχαριστώ πολύ. Έβαλε πέρυσι ένα, έγραψε ένα άρθρο, μια δημοσίευση που λέει : «Είμαστε μαζί σας γυναίκες στο γυναικείο κίνημα. Αλλά άντρες κάντε λίγο πίσω. Κάντε για λίγο, μια φορά στη ζωή σας ας κάνουμε πίσω. Ας μείνουμε σιωπηλοί. Να είμαστε υποστηρικτικοί προς τις γυναίκες και προς το γυναικείο κίνημα. Αλλά ας είμαστε σιωπηλοί. Ας είμαστε στα μετόπισθεν. Είμαστε εδώ για εσάς, αλλά βγείτε εσείς μπροστά» . Εννοείται ότι είναι απαραίτητοι όλοι οι άνθρωποι, άντρες, γυναίκες, όλα τα φύλα τελοσπάντων και στο γυναικείο κίνημα και στο κίνημα των αναπήρων και στο οικολογικό, σε όλα, σε όλα. Αλλά αυτό το ότι, σε αυτή την κοινωνία και μόνο το ότι ένας είναι άνδρας έχει εκ προοιμίου όλα τα προνόμια. Άσχετα αν αυτοχαρακτηρίζεται ως θηλυκότητα ή ότι φέρει μια πιο θηλυκή πλευρά, άσχετα αν είναι γκέι ή όχι, που δεν έχει καμία σχέση και με αυτό τελοσπάντων κα'εμέ. Ναι, μπορείτε να μας βοηθήσετε, σας θέλουμε , εννοείται, γιατί η ιστορία της ισότητας του φύλου αφορά όλα τα φύλα , αλλά η δική μου άποψη ,έτσι, χρειάζεται πια για λίγο καιρό, για κάποιους αιώνες να σιωπήσετε ,για λίγο να μείνετε πίσω. Να μας δώσετε λίγο το λόγο, γιατί κι εμείς ακόμα πάμε μπουσουλώντας. Δεν σημαίνει ότι και εμείς οι φεμινίστριες τα έχουμε λύσει όλα. Δεν σημαίνει ότι και εγώ είμαι δυναμική και δυνατή, είμαι εν δύναμη δυναμική. Δεν σημαίνει ότι εγώ δεν έχω καρδιοχτύπι όταν βγαίνω στην πορεία, δεν φοβάμαι. Γιατί πολλές φορές μου λένε συνάδελφοι : «Έλα ρε Βίλμα, εσύ δεν μασάς, δεν καταλαβαίνεις». Και βέβαια μασάω και καταλαβαίνω και φοβάμαι. Εγώ το ξέρω, αλλά προτιμώ να βγω στους δρόμους να διεκδικήσω, και μαζί με άντρες, με συλλογικότητες , με αρρενωπότητες, αλλά από πίσω πια. Κρατήστε με αόρατα, στηρίξτε μας σας παρακαλώ. Αυτό.

Ελένη Σιδέρη : Κάποια άλλη που θέλει να απαντήσει στο ερώτημα για τη θέση των ανδρών στο σύγχρονο γυναικείο κίνημα;

Φανή Αθανασιάδου : Νομίζω ότι η μόνη βοήθεια καταρχάς, που μπορεί να προσφερθεί, είναι να αλλάξει η νοοτροπία της ανατροφής που μεταδίδεται από γενιά σε γενιά. Γιατί, όλοι αυτοί οι περισσότεροι γυναικοκτόνοι, οι σημερινοί είναι νέα άτομα. Και σοκάρομαι και συγκλονίζομαι. Και σκέφτομαι στο 2021 νέα παιδιά. Πού μεγάλωσαν; Σε ποια σχολεία πήγαν και προσέλαβαν τέτοιο μίσος που το απόλυτο δηλαδή, είναι η αφαίρεση της άλλης ζωής. Δηλαδή πόσο μίσος πρέπει να έχεις προσλάβει; Πώς μπορείς να αντικρίζεις στον άλλον για να, για την οποιαδήποτε διαφορά, διαφωνία ό τι, ό τι, ό τι, να δολοφονήσεις και να εξαφανίσεις δηλαδή τον άλλον, από την άλλη στην συγκεκριμένη περίπτωση. Άρα θεωρώ ότι το θέμα είναι οικογένεια και σχολεία. Από εκεί να δημιουργηθούν άλλες νοοτροπίες που θα δούμε με ισοτιμία και αλληλέγγυα και συνοδοιπόρο, συνοδοιπόρησα τη γυναίκα.

Μενίκη Βίλμα : Να συμπληρώσω λίγο σε αυτό κάτι ,Φανή, που λες, τώρα που γυρνούσα από ένα σεμινάριο ,οδηγούσα, σκεφτόμουν ακριβώς αυτό που είπες τώρα. Είχα στο μυαλό μου γιατί άκουγα στο ράδιο, στις ειδήσεις ότι η 29χρονη που δολοφονήθηκε, δηλαδή πέθανε από τα χτυπήματα, από ξυλοδαρμό. Εγώ δεν μπορώ να το διανοηθώ τέλος πάντων και λέω πόσο είναι ο άντρας της, ο σύντροφος, 30-35; Θα μπορούσε να είναι γιος μας. Και σκέφτηκα αυτό που είπες, ότι θα μπορούσε να είναι μαθητής μου. Δηλαδή πολύ νέα παιδιά. Μαθητή που τον είχα δηλαδή πριν από λίγα χρόνια. Αυτό σκεφτόμουν κι εγώ Φανή, ακριβώς αυτό.

Φανή Αθανασιάδου: Ναι αυτό με σοκάρει, με συγκλονίζει αυτό, γιατί όλες, πολλές από τις τελευταίες γυναικοκτονίες έχουν γίνει από άνδρες που είναι νέοι. 20 και κάτι, 20+, 30+. Αυτή η γενιά είναι του ογδόντα είναι τώρα και, συγγνώμη, δεν γεννήθηκε, δεν μεγάλωσε όπως η προηγούμενη γενιά σε πολέμους, στερήσεις. Εδώ υπήρξε περισσότερη πρόσβαση στη γνώση, την ενημέρωση, στα ταξίδια. Όλα αυτά δεν συμβάλλουν; Στο να ανοίξει λίγο η σκέψη, ο ορίζοντας. Αυτό είναι που με συγκλονίζει, οι ηλικίες των γυναικοκτόνων.

Μενίκη Βίλμα : Και αυτό που είπα πριν λίγο, ότι όταν παρουσιαζόμαστε, ας πούμε, εγώ το βλέπω στο σχολείο πολλές φορές. Τα πράγματα όταν κάνουμε ένα σύλλογο, μια συνέλευση για να συζητήσουμε προβλήματα του σχολείου, λέω εγώ τρία πράγματα συγκεκριμένα. Τα ίδια πράγματα αν τα πει ένας συνάδελφος ίσως ακούγεται πολύ καλύτερα. Τα ίδια πράγματα μπορεί να τα πει και με λιγότερα επιχειρήματα. Εγώ πρέπει να σηκωθώ όρθια, πρέπει να φωνάξω, πρέπει να πάρω μια στάση πιο σταθερή, μια

σοβαρή φωνή, γίνεται φασαρία. Προσπαθώ κι όχι μόνο εγώ, και πολλές συναδέλφισσες. Το ίδιο ισχύει και για τα άτομα με αναπηρία έτσι, δηλαδή ενώ βλέπει, όταν θα δεις ότι είναι άτομο με αναπηρία κατευθείαν δεν έχει τέτοια προνόμια ενώ μπορεί να λέει τα ίδια πράγματα με μένα. Αυτό εννοούσα πριν, ότι εκ προοιμίου έχουν κάποιοι άνθρωποι, έχουμε περισσότερα προνόμια από κάποιους άλλους. Νομίζω ένα πράγμα που ίσως έλειπε στο μέγαλωμα αυτών των γενεών όπως και στις προηγούμενες, αλλά συνέχισε να λείπει, είναι αυτό που φάνηκε πάρα πολύ έντονα στο ντοκιμαντέρ, που είναι αυτό το λεξιλόγιο των γυναικών που οι περισσότερες μίλησαν, είχα σημειώσει για φροντίδα, συμπαράσταση, μοίρασμα, συναίσθημα, νιώθω. Αυτό λοιπόν, αυτό το συναισθηματικό λεξιλόγιο, δεν φοβάται να βγει στο δημόσιο λόγο, για χρόνια έχει κρατηθεί μόνο στον ιδιωτικό και στις κουβέντες των γυναικών. Πρέπει να μάθουν να το ακούν και να το χρησιμοποιούν και οι άντρες και πρέπει να τους το μάθουμε κι εμείς.

Φανή Αθανασιάδου: Αφαιρέθηκε το συναίσθημα, γιατί είχε ταυτιστεί με τη γυναίκα ότι είναι η αδύναμη, έτσι; Και με ένα σωρό προσβλητικές επωνυμίες κλπ, κλπ. Να μην επεκταθώ. Και το θέμα ότι δημιουργήθηκε κατά τα πρότυπα της πατριαρχικής δομής της κοινωνίας, μια κυνική, βίαιη και σκληροτράχηλη κοινωνία. Αυτή είναι η κοινωνία μας. Αυτή είναι. Τίποτα λιγότερο και τίποτα περισσότερο. Τα άλλα που λέμε για ευαισθησίες δεν είναι ευαισθησία καθαρόαιμη. Είναι, ξέρετε τι είναι; Ευαισθητολογίες, δηλαδή λόγια τελείως επιφανειακά και επιδερμικά, χωρίς την ουσία. Για ευαισθησία ως ουσία και ο διαφορετικός λόγος ο οποίος, ναι έχει συναίσθημα, γιατί είναι κομμάτι της ανθρωπίνης ύπαρξης. Είναι ο διαφορετικός λόγος.

Μενίκη Βίλμα: Κυρία Σιδέρη ρωτάει κάποιος, κάποια νομίζω για το ντοκιμαντέρ. Αν κάποιος θέλει μπορεί να μου στείλει, έχω βάλει το μέιλ μου λίγο πιο πάνω για οτιδήποτε, θα χαρώ πάρα πολύ πραγματικά. Ακόμη το έχω με κλειστούς κωδικούς, γιατί το στέλνω σε διάφορα φεστιβάλ και θα χαρώ βέβαια αν υπάρξει κάποιος, κάποια που θέλει να το δείξουμε, να γίνει συζήτηση, εννοείται.

Ελένη Σιδέρη : Σίγουρα θέλουμε να το δείξουμε στα μαθήματα που κάνουμε. Αυτό σας το λέω από τώρα.

Μενίκη Βίλμα : Το άκουσα, ωραία, ωραία κυρία Σιδέρη. Το μέλι μου το έχετε. Γράψτε μου. Θα χαρώ πάρα πολύ και μακάρι και ο κόβιντ να μπορέσει να μας βοηθήσει να έρθω

και πάνω Θεσσαλονίκη. Γράφει μετά μια φίλη ότι το [] πρωτοεκδόθηκε το 1801 αλλά αυτό δεν το ήξερα. Και μιλάμε ναι, καταλαβαίνω το σχόλιο, πολύ ενδιαφέρον.

Ελένη Σιδέρη: Θα ήθελα να ρωτήσω λίγο και την κυρία Λιόλιου, γι' αυτό το βιωματικό εργαστήριο που γράφει στο βιογραφικό. Τι γίνεται τον Δεκέμβριο ; Έγινε; Θα γίνει; Και αυτό με ενδιαφέροντα τίτλο!

Ιωάννα Λιόλιου: Ναι το βιωματικό εργαστήριο δεν αποτελεί απλά ιδιωτική υπόθεση. Θα γίνει στη Καστοριά σε ένα στο Άργος Ορεστικό για την ακρίβεια και αποφασίσαμε να γίνει εκεί στον τόπο από τον οποίο κατάγομαι, μαζί με τη Λευκοθέα Ριζοπούλου, την υπεύθυνη του προγράμματος, καθώς στις μικρές κοινωνίες είναι πολύ πιο δύσκολο να υπάρχουν τέτοιες ομάδες και διαρκείς πρωτοβουλίες. Και εγώ καθώς μεγάλωσα εκεί πέρα ήταν ένα πιο σκληρό περιβάλλον, οπότε θεωρήσαμε πολύ κατάλληλο το μέρος. Θα γίνει μέσα στα Χριστούγεννα, 22-23 και 27-28 Δεκεμβρίου και θα είναι ένα κλειστό βιωματικό εργαστήριο για 20 θηλυκότητες με σκοπό αυτό. Να ενδυναμώσουμε τα άτομα να μιλήσουν, να εκφραστούν, να μοιραστούμε ιστορίες και συναισθήματα.

Μενίκη Βίλμα: Μπορώ να πω κάτι λίγο σε αυτό το σημείο. Έχω ξεκινήσει τα γυρίσματα του δεύτερου μου ντοκιμαντέρ, με έξι ιστορίες. Σε μία από αυτές είναι η Ιωάννα-Μαρία Γκέρτσου, η οποία είναι η πρώτη και μοναδική, λογικά, γυναίκα παιδοψυχολόγος στην Ελλάδα που δουλεύει σε δημόσιο νοσοκομείο, στο νοσοκομείο παιδών εδώ στην Αθήνα. Δούλεψε με βλάβη στην όραση, συγχωρέστε με αν κάνω κάτι λάθος, αν το λέω λάθος και που έχει κάνει τη σχολή σκύλων οδηγών «Λάρα». Είναι μια πολύ ιδιαίτερη εμπειρία στα γυρίσματα και που περπατάω μαζί της στην πόλη και θα ήθελα πραγματικά τώρα το σκεφτόμουν, βλέποντας εδώ γιατί έχετε πολύ μεγάλη συμμετοχή και συγχαρητήρια. Είναι κάτι που θα το παρακολουθώ ανελλιπώς κάθε χρόνο. Εξαιρετικό αυτό που γίνεται και θα ήθελα κάποια στιγμή, καλά και με τη Φανή έχουμε συζητήσει διάφορα που θα γίνουν, και θα με ενδιέφερε πάρα πολύ να μου στείλετε, όποια ακούει αυτή τη στιγμή, ένα μέιλ, γιατί με ενδιαφέρει πάρα πολύ. Κάποια στιγμή είπε κάποια για γυναίκα με αναπηρία και σεξουαλικότητα. Απλά σας το ρίχνω σαν ιδέα μια και βλέπω τώρα ότι εδώ υπάρχει, ότι είστε πολλές γυναίκες και άντρες, ωραία, αυτό. Ωραία, κυρία Λιόλιου, το βλέπω, πολύ ενδιαφέρον, αυτό να ρωτούσα κι εγώ τώρα για κάποιες πληροφορίες.

Ελένη Σιδέρη : Αν δεν υπάρχει κάποια άλλη ερώτηση από το κοινό. Δεν ξέρω αν θέλετε εσείς να κάνετε κάποια τελευταία τοποθέτηση.

Φανή Αθανασιάδου: Αυτό που είναι το ζητούμενο. Εύχομαι και ελπίζω μέσα από τέτοιες πρωτοβουλίες, όπως είναι το φεστιβάλ «Η Αντανάκλαση της Αναπηρίας στην Τέχνη», να είναι το έναυσμα, όπως και οι πρωτοβουλίες της Βίλμας με τα ντοκιμαντέρ ώστε να μπορεί περισσότερο να γίνει γνωστό, η στέρηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων των ανθρώπων με αναπηρία στην Ελλάδα. Και βέβαια να υπάρξει μια αναθεώρηση, μια ρήξη των στερεοτύπων από τη γλώσσα, από το λόγο στην πράξη για να μπορούν να αρθούν και τα υλικοτεχνικά εμπόδια. Γιατί πιστέψτε με, οι άνθρωποι στην Ελλάδα, οι ανάπηροι είναι αποκλεισμένοι, υφίστανται κοινωνικό ρατσισμό βαθύτατα και κοινωνικό αποκλεισμό. Αυτό που βιώνει η ανθρωπότητα τα δύο τελευταία χρόνια, λόγω πανδημίας, αυτό είναι η ζωή των ανθρώπων με αναπηρία που είναι καταπιεσμένοι, καταπιεσμένες, γιατί υφίστανται αυτό που επιλέγουν οι άλλοι, δηλαδή να τους κρατούμε φυλακισμένους και φυλακισμένες, αποκλεισμένους από βασικά ανθρώπινα δικαιώματα. Ο καθένας, καθεμία από το δικό του μετερίζι, μέσα από τη δική του, δική της δυνατότητα να, στον μικρόκοσμό μας να προσπαθούμε να βελτιώνουμε τη ζωή των άλλων. Γιατί όσο δημιουργείται μπλοκάρισμα στο σώμα της κοινωνίας προς μία κοινότητα αυτό μη νομίζετε έχει αντίκτυπο και στην υπόλοιπη κοινωνία στη λειτουργικότητα της και στις σχέσεις της. Το πιστεύω ακράδαντα αυτό. Αυτά.

Ελένη Σιδερη: Σας ευχαριστώ πολύ! Ευχαριστώ πάρα πολύ την κυρία Αθανασιάδου την κυρία Λιόλιου, ευχαριστώ την κυρία Καρτασίδου, την ομάδα της, τους εθελοντές, σας ευχαριστώ όλους που μέινετε μαζί μας και σας εύχομαι καλές γιορτές!

Όλες : Σας ευχαριστούμε πολύ! Καλό βράδυ. Φιλάκια. Γεια σας!